

časopis pro vězeňství a kriminální prevenci

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ

1/2023

OBDIVUJI LIDI, KTERÍ VE VĚZNICÍCH PRACUJÍ

Bára **Černošková**
Moderátorka České televize
(rozhovor str. 2)

**YELLOW
RIBBON
.CZ**

MŠE

ZA PŘÍSLUŠNÍKY A ZAMĚSTNANCE str. 4

PŘEDSTAVUJEME

ZAJÍMAVÉ OSOBNOSTI VS ČR str. 12

VIROVÁ HEPATITIDA C

VE VĚZEŇSTVÍ str. 22

ROZHOVOR

str. 2

TÉMA

str. 4

ZPRÁVY Z VĚZNIC

str. 6

NAŠI LIDÉ

str. 12

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA

str. 14

ZDRAVOTNICTVÍ

str. 22

DUCHOVNÍ SLUŽBA

str. 24

KULTURA

str. 26

SPORT

str. 28

IDET

str. 29

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ Č. 1/2023

Vydavatel: Vězeňská služba České republiky, Soudní 1672/1a, 140 67 Praha 4, IČ 00212423

Editor: Robert Blanda

Grafická úprava: Karel Neuvirt

Foto: Vězeňská služba České republiky, archiv redakce

Adresa redakce: Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, poštovní příhrádka 3, PSČ 140 67 Praha 4

<http://www.vscr.cz>

telefon 244 024 111 (ústředna), 244 024 412, 244 024 415, fax: 241 409 072

Distribuce časopisu, objednávky a předplatné:

e-mail: to@grvs.justice.cz

Výroba: tiskárna Vazební věznice Praha-Pankrác

© Vězeňská služba České republiky, Praha 2023, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297.

Milé kolegyně, milí kolegové, vážení čtenáři,

máme za sebou velmi náročné období roku 2022, kdy vláda poprvé přistoupila k restriktivním opatřením. Poprvé v historii České republiky jsme byli téměř tři měsíce v rozpočtovém provizoriu. Rozpočet pro rok 2022 byl přepracován a schodek snížen o 70 miliard korun. Skoková inflace vytlačila z hlavních zpráv COVID-19 a zprávy o počtech nakažených nahradily zprávy z energetické burzy. Zkrachoval dodavatel elektrické energie pro resort spravedlnosti. Všechny tyto dramatické události měly vliv na hospodaření Vězeňské služby a ukázaly, že jsme schopni si s nepředvídanými vlivy poradit.

Rok 2023 v oblasti rozpočtu představuje období klidu před bouří. Vláda zastropovala ceny energií a doplnila rozpočet Vězeňské služby o prostředky ke krytí vysoké inflace. Růst cen potravin se postupně zpomaluje. Ceny energií také sestoupily z takřka nadoblačných výšin a pohybují se v představitelných relacích, i když návrat k cenám před rokem 2021 nemůžeme očekávat.

Viděno touto perspektivou, je rok 2023 pro hospodaření Vězeňské služby takřka idylický. Na druhou stranu se v plné nahotě objevuje neudržitelný stav státního rozpočtu provázený dynamickým růstem strukturálního deficitu.

Ve dnech, kdy píše tento úvodník, je připraven k projednání ve vládě návrh zákona o konsolidaci veřejných rozpočtů (tzv. konsolidační balíček nebo též tzv. ozdravný balíček) a je jedním z klíčových výstupů dohody stran vládní koalice, která byla veřejnosti finálně představena dne 11. 5. 2023. Tvoří nejvýznamnější část opatření ke snižování strukturálního deficitu státního rozpočtu a konsolidaci veřejných financí, přičemž se soustředí na ta témata, která vyžadují legislativní řešení ve formě změny zákonů a která nejsou řešena v rámci samostatných projektů.

Navržený úsporný vládní balíček je základem pro sestavovaný rozpočet na rok 2024 a obsahuje jak škrty ve výdajích, tak i zvýšení příjmů. V současné době není možné kvantifikovat jeho konkrétní dopady na Vězeňskou službu, ale je jasné, že po hojném roce 2023 přijde půst. Veřejným prostorem kolují informace o snížení provozních výdajů o 5 % a výdajů na platy o 2 %, ale v této chvíli není jasné, zda dopady na jednotlivé resorty budou diferencované nebo plošné.

Zřejmě nás také čeká v příštím roce nové vymezení použití prostředků Fondu kulturních a sociálních potřeb s ohledem na avizované zrušení stávající vyhlášky, zrušení daňové úlevy u nepeněžních benefitů, zavedení odvodu na nemocenské pojištění, zvýšení daně z nemovitosti, změny ve vymezení daně z přidané hodnoty, předávávání pohledávek po propuštění Celní správě k vymáhání.

I přes neznalost všech konkrétních dopadů zpracováváme různé scénáře vývoje a posuzujeme jejich dopady na hospodaření roku 2024 a hledáme agendy a procesy, které by bylo možné zracionalizovat a snížit tak výdaje. Jakékoliv smysluplné zjednodušení, které se nám všem podaří realizovat, je v této fázi pozitivem, které můžeme v příštím roce i dalších letech zúročit podle hesla „Šťěstí přije připraveným“. Současně musíme také s daleko větším důrazem přemýšlet o každém výdaji a posuzovat, zda je skutečně nezbytný teď hned, nebo zda ho lze odsunout, rozložit v čase či realizovat jinak a s menšími nároky na finance. Proto je třeba se i mentálně na úsporný balíček připravit, nehledat v úsporách příčiny proč věci nejdou tak, jak bychom chtěli, ale využít i toto složité období k prosazení racionálních změn v našich postupech.

Ředitel odboru ekonomického
Ing. Ivan Novotný

Moderátorka České televize **Barbora Černošková**

OBDIVUJI LIDI, KTEŘÍ VE VĚZNICÍCH PRACUJÍ

Jste ambasadorkou dětského běhu Žluté stužky. Jak začala vaše spolupráce s Yellow Ribon Run a s vězeňskou službou?

Všechno je o náhodě. Asi před dvěma lety jsem našla na internetu článek o dětech vězněných rodičů. Hrozně mě to tehdy zaujalo, začala jsem číst další texty a zjišťovat další informace. Zasáhlo mě to, vůbec jsem netušila, že je v České republice tolik dětí, které mají část rodiny ve vězení. Přemýšlela jsem, jak bych já jako civilista mohla pomoci. O českém vězeňství jsem neměla ani základní znalosti. Přes zkušenost s Mezinárodním vězeňským

společenstvím jsem se dostala až ke Gabriele Slovákové, která YJR přivedla do Česka. Je to téma, které každému k srdci nepřilne, spousta lidí se vězeňství štítí nebo mají prostě strach. Já nechci mít strach. Letos se podílím na třetím ročníku, mám na starosti dětský běh.

Které další věznice už jste navštívila?

Byla jsem v Kuřimi, kde jsem kromě běhu měla besedu o sportu a sportovní žurnalistice. Taky v Příbrami, ve Stráži pod Ralskem a Bělušicích. Ve Světlé nad Sázavou jsme letos hodně aktivní, protože aktuální ročník YJR

je zaměřený na ženy, navštívila jsem i Drahonice a samozřejmě Pankrác. V červnu letošního roku máme na programu Vinařice a na další besedu se chystám do Valdic. Dostala jsem pozvánku i do Nového Sedla, jsem za to vděčná. Každá věznice je jiná, vždycky se hodně ptám a poslouchám. Ráda bych to prostředí poznala, ta zkušenost je totiž nepřenositelná.

Jak na vás návštěva věznic působí?

Každá věznice na mě působí jinak a zároveň všechny mají společný jmenovatel. Všude je mi těžko. Pokaždé, když tuhle zkušenost absolvuji, tak potřebuji nějakou dobu, abych to rozdýchala. Velmi obdivuji lidi, kteří ve věznicích pracují, vůbec si nedokážu představit, že bych byla schopná tohle zvládnout. Díky Žluté služce vidím ve věznicích lidi, kteří tam chtějí pracovat, chtějí na sobě pracovat, chtějí věci zlepšovat. Každá návštěva věznice je pro mě velká rána, velice si cením svojí svobody a nezávislosti a představa, že bych byla někde zavřená, je těžká.

Máte tři děti, Žlutou stužku a spoustu další práce. Jak to stíháte?

Občas není zbylí a dělám i po nocích. A přiznám se vám, že kdybych necítila ohromný potenciál a důležitost tématu vězeňství, tak bych to nemohla dělat. Když vidím svůj kalendář na nadcházející měsíce, tak je opravdu strašný. Dělán ve dvou redakcích České televize, moderuji sportovní zprávy, lifestyleový magazín Sama doma a mám vlastní diskusní pořad Forum Bez frází. Často je to velká logistika a připadám si, jako když hraju tetris. Musíte všechno poskládat do sebe, aby to fungovalo.

Jak dlouho už děláte v České televizi?

Devatenáct let, před tím jsem dělala krátce v rádiu. To bylo v době, kdy jsem studovala. Tehdy dokonce dvě vysoké školy najednou. Tři roky jsem byla na Právnické fakultě, ale nakonec u mě zvítězila láska k historii a mám tedy dostudovanou Filozofickou fakultu

Masarykovy univerzity v Brně – obor historie a filosofie. Při studiu jsem hledala zajímavou brigádu a přihlásila jsem se do brněnského studia České televize, kde hledali externí sportovní redaktorku. Později přišla nabídka z pražské redakce dělat Branky, body, vteřiny. Takže jsem vlastně pořád v režimu, že to mám jako práci při studiu, jenže už dávno nestuduju.

Pořád je práce i vaším koníčkem?

Pořád mě to moc baví. Tím, že mám možnost dělat v televizi víc věcí, tak je to úžasné. Jak v tom sportovním odvětví, kdy třeba v období olympiád je to maximálně zajímavé, tak i v pořadu Sama doma, kde mám možnost poznat spoustu neuvěřitelných a inspirativních lidí.

Navštívila jste také pankráckou sekyrárnu. Říkala jste, že tohle místo je pro vás hodně niterné ...

Moc jsem si přála to místo vidět. Navštěva pro mne byla emotivní z více důvodů. Jednak jsem se při studiu specializovala právě na období protinacistického a protikomunistického odboje a také máme přímo v rodině ze všech stran lidi, kteří se na odboji nějakým způsobem podíleli. Třeba babiččin bratr, který byl zavřený za protistátní činnost v Leopoldově, v Jáchymově a na Mírově. Já si ho pamatuju jako malá holka, když ho z vězení pustili a jezdil k nám.

Vyprávěl o tom?

Byla jsem příliš malá, abych tomu rozuměla, ale máme několik společných fotek. Byl vždycky zbědovaný, působil sice šťastně, ale bylo vidět, že to na něm zanechalo stopy. A já jsem jako dítě vůbec nechápala proč, docházelo mi to až zpětně. Maminčin bratranec je emeritní brněnský biskup Vojtěch Cíkrle, jeho tatínek byl taky vězněný. Babiččina sestra byla internována do Bílé Vody. Takhle režimem zle ztrápených příbuzných bylo sedm. A samozřejmě nejslavnějším členem naší rodiny je parašutista Jan Kubiš.

K němu jste v jakém příbuzenském poměru?

Přes sestru mého dědečka, která se vdala do rodiny Kubišových. Dodnes mám spoustu strýců a tet se jménem Kubiš, Kubišová. I když je to příbuzenství již přes několik kolen, jsem na to velmi hrdá. Je jako kotva, která mě drží.

Nezkoušela jste někdy dávat dohromady rodokmen?

Moje teta je na to odbornice. Jsme velmi rozsáhlá rodina, když děláme nějaké rodinné slavnosti, scházíme se běžně v Orlovně v tělocvičně, protože máme v rodině také orelské hnutí. Jenom maminka mého muže je ze sedmi dětí. No, kdybychom se měli sejít úplně všichni, tak to už snad jedině na Letné.

MŠE

ZA PŘÍSLUŠNÍKY A ZAMĚSTNANCE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR

Historicky první Mše za příslušníky a zaměstnance Vězeňské služby ČR se uskutečnila v prostorech Vojenského kostela svatého Jana Nepomuckého v Praze na Hradčanech. Mše byla součástí letošních oslav 30. výročí vzniku Vězeňské služby České republiky. V úvodu zazněla jména těch, kteří přišli o život při výkonu služby, práce, nebo byli popraveni jakožto účastníci druhého či třetího odboje. Jejich jména si přítomní mohli přečíst u svíček, které byly zapáleny jako součást uctění jejich památky.

Poděkování za možnost realizace mše ve Vojenském kostele svatého Jana Nepomuckého patří Zdeňku Wasserbauerovi, který je v římskokatolické církvi pověřen duchovní službou v armádě, vězeňství, u Policie ČR a Integrovaného záchranného systému. S vězeňskou službou je úzce spjat i proto, že je členem Rady pro duchovní službu ve věznicích a detenčních zařízeních. Několik věznic osobně navštívil a o problematiku spojenou s vězněnými osobami se intenzivně zajímá.

Pozvání na mši za příslušníky a zaměstnance vězeňské služby přijali hosté z řad Ekumenické rady církví, Vězeňské duchovenské péče či Mezinárodního vězeňského společenství. Přišli významné osobnosti z dalších ozbrojených složek, z řad Policie České republiky, Celní správy, Hasičského záchranného sboru či Generální inspekce bezpečnostních sborů. Nechyběli ani zástupci ministerstva spravedlnosti a Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

**Oběti z řad českého vězeňského personálu
V protinacistickém odboji v letech 1941-1945 zahynuli:**

BAŽANT Karel – Trestní ústav Valdice
CÍGLER Karel – Krajská soudní věznice České Budějovice
ČERVENKA Jan – Trestní ústav Plzeň-Bory
DURDIL Jan – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
DURDÍK Josef – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
DYNDA Josef – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
FIEDLER Václav – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
FOREJT Karel – Krajská soudní věznice Chrudim
GLAUDER Josef – Krajská soudní věznice Olomouc
GRUS Josef – Trestní ústav Plzeň-Bory
HOMOLKA Antonín – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
JANEČEK Jindřich – Trestní ústav Valdice
JÁNSKÝ František – Trestní ústav Plzeň-Bory
KMENT Augustin – Krajská soudní věznice Olomouc
KOSTLIVÝ Jaroslav – Trestní ústav Plzeň-Bory
KRIGL Oldřich – Krajská soudní věznice Brno
LÁNY Emil – pověřen organizací a správou československého vězeňství
LEŠÁK Alois – Trestní ústav Valdice
MAREK Alois – Krajská soudní věznice Olomouc
MAURENC Vladimír – Krajská soudní věznice České Budějovice
MIČKAL Vojtěch – Krajská soudní věznice Olomouc
MÍCHAL Jan – Trestní ústav Valdice
MULLER František – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
NĚMEC František – Krajská soudní věznice Brno
OPLETAL Karel – Krajská soudní věznice Ostrava
PADRTA Jan – Trestní ústav Plzeň-Bory
PAVLÍK Antonín – Trestní ústav Valdice
POKORNÝ Prokop – Trestní ústav Valdice
POLANECKÝ Václav – Krajská soudní věznice České Budějovice
POPADINEC Demeter – Krajská soudní věznice České Budějovice
POVOLNÝ František – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
RAZÝM Antonín – Trestní ústav Plzeň-Bory
ŘEHOUNEK František – Trestní ústav Valdice
ŘEPA Richard – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
STREJC František – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
SVOBODA Josef – Trestní ústav Valdice
TEJCHMAN František – Krajská soudní věznice České Budějovice
TROUSIL František – Trestní ústav Valdice
TUČEK Oldřich – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
VANĚČEK Václav – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
VOJTÍŠEK Jaroslav – Trestní ústav Valdice
VRŇATA Rudolf – Trestní ústav Plzeň-Bory
ZAHRÁDKA Josef – Trestní ústav Valdice
ŽIVNÝ Karel – Krajská soudní věznice Ostrava

V protikomunistickém odboji v letech 1950-1952 zahynuli:

HORÁČEK Jan – Krajská soudní věznice Praha Pankrác
KAROLÍK Jozef – Útvar nápravných zařízení Horní Slavkov
PETELÍK Čeněk – Trestní ústav Plzeň-Bory

Při mimořádných událostech v letech 1974-2019 zahynuli:

BRÖCKL Jan – Věznice Mírov
KOZELEK Jan – Nápravně výchovný ústav Opava
LANG Petr – Věznice Heřmanice
SUCHÝ Filip – Vazební věznice Praha Ruzyně
ŠEVELA Emil – Nápravně výchovný ústav Mladá Boleslav
ŠMÍD Bedřich – Nápravně výchovný ústav Příbram
ŠORM Petr – Vazební věznice Ostrava

VĚZNICE KARVINÁ VOLBĚ POMÁHÁ MLADÝM LIDEM při POVOLÁNÍ

Rozhodnout se jakou zvolit střední školu není pro mnohé vycházející školáky jednoduché. Proto se v Havířově dne 3. 11. 2022 a v Karviné dne 9. 11. 2022 konaly akce Volba povolání, na kterých se prezentovalo více než 60 vystavovatelů.

Výběr správné střední školy může mladým lidem ovlivnit jejich budoucí život. Jednotlivé školy sice pořádají dny otevřených dveří, ale na těchto akcích se prezentovaly všechny na jednom místě. Kromě stánků mohli budoucí středoškoláci vidět i praktické ukázky a čerpat informace i u stánků informačního a poradenského centra Úřadu práce a z řad zaměstnavatelů, mezi kterými také byla také Věznice Karviná.

Personalistky věznice odpovídaly nejen na četné dotazy budoucích středoškoláků, ale i rodičů a někdy i učitelů. Největším lákadlem byly praktické ukázky, např. ukázky ze sebeobran, poskytnutí první pomoci a v nepo-

slední řadě i výzbroj a výstroj příslušníka Věznice Karviná, který se akcí také zúčastnil. Mnozí z příchozích si oblékli neprůstřelnou vestu a další výstroj a někteří z odvážlivců otestovali v této výstroji svou fyzickou zdatnost. V plné výstroji, vážící až 30 kg jeden z nich zvládl 21 kliků.

ŘEDITEL VĚZNICE VALDICE

JIŘÍ MACH GENERÁLEM

Prezident republiky Petr Pavel jmenoval 8. května ředitele Věznice Valdice Jiřího Macha do hodnosti brigádního generála. Jiří Mach zahájil svoji profesní kariéru ve Vězeňské službě ČR ve svých 25 letech a ve služebním poměru příslušníka VS ČR působí 29 let. Na počátku sloužil ve Věznici Mírov jako dozorce. Postupně se vypracoval do vedení věznice a ze služebního místa prvního zástupce věznice přešel do Věznice Valdice, kterou posledních 12 let řídí. Současně je také regionálním ředitelem osmi věznic.

Za svůj profesionální přístup k plnění služebních povinností byl mnohokrát odměněn a byla mu udělena řada resortních i mimoresortních vyznamenání. K těm nejvýznamnějším oceněním patří Medaile Vězeňské služby ČR za zásluhy o rozvoj českého vězeňství, Čestná medaile či Pamětní medaile ministryně spravedlnosti ČR k 50. výročí českého vězeňství. Významným oceněním vynikající služby Jiřího Macha bylo rovněž získání ceny ministra spravedlnosti ČR „Manažer roku“. Na mezinárodním poli, v rámci reciproční spolupráce, úspěšně prezentuje Vězeňskou službu ČR. Za aktivní spolupráci v této oblasti mu byla udělena Čestná medaile Sboru vězeňské a justiční stráže Slovenské republiky, Jubilejní plaketa Sboru vězeňské a justiční stráže Slovenské republiky a ministrem spravedlnosti Polské republiky mu byla udělena Medaile za zásluhy v penitenciární oblasti.

Svým profesionálním přístupem, zkušenostmi, schopnostmi a dovednostmi si Mach získal přirozený respekt a autoritu. Práci pro bezpečností sbor pokládá za poslání a svým jednáním a vystupováním buduje dobré jméno celé Vězeňské služby ČR.

Prezident Petr Pavel 8. května 2023 na Pražském hradě jmenoval či povýšil do vyšší generálské hodnosti 14 generálů. Ve Vězeňské službě ČR je aktuálně v činné službě v generálské hodnosti jedna žena a tři muži.

PIETNÍ SETKÁNÍ K VÝROČÍ PRAŽSKÉHO POVSTÁNÍ

U příležitosti výročí Pražského povstání se v prostorách někdejšího nacistického popraviště ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Praha Pankrác konal pietní akt k uctění památky všech, kteří položili životy v boji proti nacismu. Pietního aktu se zúčastnili zástupci parlamentu, státních a občanských organizací či hlavního města Prahy.

Během pietního shromáždění se účastníci postupně zastavili na třech místech. Tím prvním byla pamětní deska na budově Vrchního soudu v Praze určena obětem justice v průběhu Pražského povstání. A také barikádníkům, kteří položili životy na barikádách v Praze na Pankráci. Dále u pamětní desky doktora Emila Láňyho v průchodu do pankrácké věznice. Emil Láňy byl jeden z nejvýznamnějších právníků první republiky a padl právě 5. května roku 1945. Posledním místem pietního setkání byla tak zvaná sekýrárna v objektu pankrácké věznice, kde byly za nacistické okupace v období druhé světové války za Protektorátu Čechy a Morava gilotinou popravovány osoby obviněné z tzv.

protiříšské činnosti. Mezi 5. dubnem 1943 a 26. dubnem 1945 bylo na Pankráci gilotinou popraveno 1075 osob a neznámý počet osob byl popraven oběšením na ocelové traverze s osmi háky, zavěšené na stropu vedle gilotiny.

Vězeňskou službu zastupovali 1. náměstek generálního ředitele generál Tomáš Hůlka a náměstek Jeroným Tejc.

70 LET OD ZALOŽENÍ VĚZNICE PŘÍBRAM

Věznice Příbram v letošním roce slaví významné jubileum, a to 70 let od svého založení. Historie vzniku věznice nás vrací do 50. let minulého století, kde její vznik úzce souvisí především s místními geologickými podmínkami spojenými s výskytem uranové rudy. Věznice od této doby až po současnost prošla celou řadou zásadních změn, z nichž nejdůležitější vám chceme představit níže.

Začátkem 50. let byl na Příbramsku proveden intenzivní geologický průzkum, který prokázal bohatá naleziště strategické uranové rudy. Za účelem hlubinné těžby se v květnu roku 1953 zřídilo vězeňské zařízení Nápravně pracovní tábor Bytíz, jehož název byl odvozen od nedaleké obce. Ubytování vězňů zde bylo zajištěno především v narychlo postavených celodřevěných přízemních ubytovnách, kde každá měla přibližně deset ložnic, přičemž kapacita ložnice činila až 20 osob. Ubytovací kapacita se v této době blížila k hranici 2000 osob.

Pro představu: v prosinci roku 1956 zde bylo umístěno 1894 vězňů, což je téměř o tisíc osob více, než je současná kapacita věznice.

Převážná většina vězňů pracovala v uranových dolech, další část na výstavbě občanských objektů pro obyvatele města Příbram a také v rámci vnitřní režie věznice.

Již od počátku byl vyvíjen tlak na vysoké pracovní výkony odsouzených, zejména v první polovině 50. let byly pro těžbu vytvořeny pouze jednoduché podmínky. Lze uvést, že pro získání uranové rudy bylo využito

především množství lidské síly bez výraznějšího použití moderního dobývacího zařízení. Toto ve svém důsledku vedlo k mnohým tragickým úrazům a těžba často zanechávala u pracujících v podzemí výrazné zdravotní obtíže. Daň za těžbu uranové rudy tak nesli nejen vězni, ale i civilní pracovníci, kteří rovněž v podzemí pracovali. Samotné metody těžby se již od konce 50. let postupně modernizovaly a zkvalitňovaly, ale hlubinné dobývání uranové rudy vždy představuje těžkou a nebezpečnou práci.

KRIMINÁLNÍ I POLITIČTÍ

Z pohledu skladby vězňů se ve vězeňském zařízení Bytíz nalézali nejen odsouzení za kriminální trestnou činnost, která se ostatně vyskytuje i v současné době, ale rovněž zde bylo uvězněno i větší množství osob, které považujeme za politické vězně.

Zásadní změny nastaly v polovině 60. let, kdy tehdejší socialistickým Československem byla závazně přijata většina mezinárodních pravidel, která určovala způsob zacházení s vězněnými osobami. Stavěly se a modernizovaly ubytovny a ve věznici (tehdy již Nápravně výchovný ústav Příbram) bylo započato s reedukační činností, která se však soustředila především

především pro odsouzené muže zařazené do II. nápravně výchovné skupiny (později v souvislosti se změnou zákona do typu věznice s ostrahou). Po zavedení reformy, které byly cíleny k návratu humanistického pojetí vězeňství, byl ve věznici v čím dál vyšší míře kladen důraz na efektivní resocializační zacházení s odsouzenými. Od roku 2000 byl ve věznici ustálen typ s ostrahou, v němž byla zřízena oddělení pro odsouzené vykonávající trest ve věznici s dozorem a s dohledem.

SOUČASNOST VĚZNICE

V současné době je profilací Věznice Příbram určen typ s ostrahou, kde vykonávají trest odnětí svobody odsouzení muži v nízkém, středním a vysokém stupni zabezpečení. Z důvodu efektivnějšího reedukačního působení v rámci diferencovaného zacházení je

ve věznici zřízen nástupní oddíl, výstupní oddíl, bezdrogové zóny s terapeutickým i standardním zacházením, specializovaný oddíl pro odsouzené s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek, oddíl nekuřácké zóny, krizový oddíl, uzavřený oddíl a standardní oddíly, kam se umísťují odsouzení dle dalších specifik (oddíl pracujících odsouzených, oddíl nepracujících odsouzených apod.). Za účelem profesního vzdělávání odsouzených bylo v roce 2021 opětovně zřízeno školské vzdělávací středisko.

Aktuální normová ubytovací kapacita Věznice Příbram činí 868 odsouzených, přičemž tato kapacita je dlouhodobě překročena. Pro zajištění stanovených úkolů má věznice přiděleno celkem 332 tabulkových míst pro pracovní a služební poměr, a proto patří mezi významnější zaměstnavatele v Příbrami a jejím okolí.

na oblast kolektivní převýchovy. Základním pilířem bylo sice pracovní zaměstnávání, ale s příchodem využívání moderní techniky vyvstal požadavek na zvyšování kvalifikace a profesního vzdělávání odsouzených prostřednictvím učňovského školství (hornické a strojírenské profese) realizovaného ve věznici. Na počátku 80. let uplynulého století docházelo k útlumu těžby uranové rudy a z tohoto důvodu se odsouzení v postupně zvyšujícím počtu pracovních využívali při výstavbě objektů občanské vybavenosti i v dělnických, převážně strojírenských, profesích v dnes již zaniklých národních podnicích.

Po roce 1989 zpočátku zajišťovala věznice výkon trestu odnětí svobody

Po architektonické stránce se z původního vězeňského zařízení, zřízeného v 50. letech, do současné doby nedochovalo téměř nic a z tohoto důvodu Věznice Píbram nemá žádnou stavební historicky reprezentativní dominantu jako např. věznice Mírov, Plzeň či Valdice. Ve svém vývoji byla věznice totiž postupně dle svého zaměření upravována, významné stavební rekonstrukce a výstavby byly uskutečněny především po roce 2000. K nejvýznamnějším investičním akcím posledních let patří výstavba víceúčelových hal, kotelny, zateplení ubytovacích a pracovních prostorů, celková rekonstrukce kuchyně a technického zázemí autoparku, rekonstrukce vnějšího i vnitřního zabezpečení apod.

OSLAVY VÝROČÍ

V rámci oslav k 70. výročí věznice se v roce 2023 konají prezentační akce nejen pro významné hosty, zaměstnance, ale i pro veřejnost. K nejzajímavějším patří prohlídka současné věznice určená bývalým zaměstnancům. Další je prohlídka věznice pro nejbližší rodinné příslušníky zaměstnanců, kteří tak mohou v reálných podmínkách poznat náročnost vykonávané práce či služby. Pro děti zaměstnanců věznice bude připraven program s atraktivními ukázkami techniky, výzbroje a výstroje a služební kynologie.

PŘEDSTAVUJEME ZAJÍMAVÉ OSOBNOSTI

VĚZEŇSKÉ SLUŽBY

Práce ve vězeňství je náročným a nelehkým povoláním, které vyžaduje od svých pracovníků nejen vysokou profesionalitu, ale také pevnou vůli a odolnost vůči výzvám prostředí, které je často zatíženo mnoha negativními emocemi. Přestože, anebo možná právě proto, je práce ve vězeňství striktně vymezena zákony a svázána mnoha dalšími nařízeními a předpisy, mají mnozí naši kolegové mimo pracovní prostředí fascinující zájmy a záliby, které jsou někdy blízké jejich profesím a někdy naopak velice vzdálené.

Dnes proto otevíráme novou rubriku časopisu České vězeňství, ve které vám vždy představíme některé naše kolegy v jejich profesním i mimopracovním životě. Mnozí se věnují nej-

různějším sportovním aktivitám, jiní se angažují v kultuře, v místní samosprávě nebo i v dobročinnosti. Dnes se tedy seznámte s první dvojicí našich kolegů a poznejte, jak tráví volný čas

a čemu se věnují. A pokud si myslíte, že bychom měli napsat o vás nebo o někom z vašich spolupracovníků, dejte nám o tom vědět.

Tisková mluvčí vězeňské služby **Markéta Prunerová**

PĚVECKÁ PRŮPRAVA SE PRO PRÁCI MLUVČÍ VELMI HODÍ

Jak jste se dostala ke zpěvu?
Studovala jste zpěv na nějaké škole?
Zhruba od deseti let jsem chodila zpívat do dětského sboru. Tam zřejmě pan sbormistr a umělecký vedoucí v jedné osobě vyhodnotil, že ve mně dříve hudební duch a začal mne posílat na soukromé hodiny zpěvu. Po střední škole jsem absolvovala školu zaměřenou na obor dramatické umění a moderování, kde jsme také měli individuální hodiny zpěvu. Dneska už bohužel pěvecké průpravy moc ne-

dám, hlavně z časových důvodů. Ale ráda bych zase začala hlasivky více namáhat zpěvem a méně peskováním odrůstajících dětí.

Jaký máte repertoár? Co zpíváte nejraději a co nejčastěji? Máte nějakou oblíbenou píseň nebo árii, kterou si ráda vždy zazpíváte?

Pravidelně ještě s mým pěveckým kolegou pořádáme několikrát do roka koncerty. Vlastně máme ustálený repertoár vánoční, který je složen převážně z vážné hudby a potom pásma neobvyklých koled. Tam vždycky sklízíme nebývalý úspěch, protože koledy jsou převážně středočeské a zpíváme je ve středočeských krojích, které jsou z velké části opravdu dobové. Oba jsme původem z Příbrami, proto tedy vztah právě ke středním Čechám. Během roku zase realizujeme koncert na vlnách hudby vážné i nevážené. Moje část je tedy spíše vážná. Dávám jakožto interpret přednost klasikům jako je Dvořák, Smetana nebo Mozart. Ale i nějaká ta operetka, jako třeba Mamzelle Nitouche, případně nějaký Werich s Voskocem se mi v repertoáru objeví. Mým jednoznačným favoritem je árie

Rinalda z opery Rinaldo, jde o první Händelovu londýnskou operu na námět Osvobozeného Jeruzalému z doby první křížové výpravy.

Co je na zpěvu nejtěžší? Je to jen talent nebo i píle?

Důležité je obojí. Ve škole i v divadle jsem poznala dost lidí, kteří se dokázali naučit zpívat. Jde to. Když máte dostatek píle a vůle, naučíte se. Ale asi tím neoslníte davy. Když k tomu máte talent a dar příjemné barvy hlasu, tak je to nesporný bonus. A pokud najdete i kvalitního učitele zpěvu, tak máte vyhráno.

Věnujete se kromě zpěvu i nějaké další hudební produkci, například hrajete na nějaké nástroje?

Hrála jsem devět let na klavír. Tedy devět let jsem navštěvovala hudebku a devět let mě tatínek den co den honil ke klavíru a já vzdorovala a nechtěla. Od té doby, co nemusím, tak hraju ráda. Když jsem byla asi ve druhé třídě, tak mi Ježíšek splnil přání a přinesl mi flétnu, o několik let později mi splnil přání rodiče a dostala jsem foukací harmoniku a už jako dospělá jsem si splnila přání a koupila jsem si tahací harmoniku. Na všechny tyhle nástroje nějakým způsobem hraju, ale rozhodně to není na veřejnou produkci. Když byly děti malé a nevěděla jsem, jak je zabavit, tak jsme vyndali z kuchyně hrnce, misky, měchačky a další věci, které jsou relativně nerozbitné a hráli jsme na nádobí. Hrát jde vlastně na všechno, co vydává nějaký zvuk. Beze zvuku můžete hrát také, ale jedině na nervy.

Jak často někde vystupujete?

Méně, než bych si přála. Bohužel jsme se rozprchlí ze zmiňované Příbrami do celé části republiky, klavírista zůstal na Příbramsku, já se přesunula do Královéhradeckého kraje, pěvecký kolega do Plzně, zvukař je ze Sedlčanska a houslistka aktuálně preluduje v Itálii.

Musíte i při této zájmové činnosti cvičit hlas, hru?

Určitě je to žádoucí. Já mám bohužel v průpravě opravdu hodně velké rezervy a mám-li být upřímná, cvičím a opakuji akorát když se blíží koncert. Ale už jsem se začala poohlížet, zdali by se

v mém okolí nenašel nějaký pěvecký pedagog, který by se mnou zase trochu pracoval.

Uplatníte svou zájmovou činnost i při své práci? A případně naopak? Lze něco ze zpěvu uplatnit při práci tiskové mluvčí?

Jsem přesvědčená, že ano. Pro práci tiskové mluvčí je důležité umět pracovat s hlasem. Znáť i teorii, jak a kde hlas vzniká, jak hlas rozeznít, zapojit dutiny pro větší rezonanci a znělost. Ne vždycky máte k dispozici mikrofon. Mluvit nahlas neznamená křičet. I mluvení nahlas musí být přirozené,

v momentě, kdy začnete víc tlačit na hlasivky, tak se za chvíli hlasově unavíte, začnete chraptět, ale hlavně poslouchat takový zvuk/hlas není pro ostatní nic příjemného. Zpěv je úzce spojen i s technikou dýchání. To samé mluvení. Umíte-li správně dýchat, máte vyhráno ve chvíli, kdy Vám stoupá nervozita. A té se při práci mluvčí nevyhnete, zvláště ne u vězeňské služby, kdy komentujete převážně negativní věci. Máte-li vycvičenou dechovou oporu, dokážete lépe zvládnout stres, který tak v tu chvíli vnímáte u sebe jen vy sám, ale jeho projev ven nepustíte.

Vychovatel rýnovické věznice a futsalový rozhodčí

Zdeněk Nagy

Při sportu i v práci:

SPRÁVNÉ ROZHODOVÁNÍ A CHLADNÁ HLAVA

Jak jste se dostal k futsalu a co to vlastně je?

Jako téměř každý kluk jsem se od mládí věnoval fotbalu. V dorosteneckém věku jsem byl brankář a chytal nejvyšší celostátní soutěž. Z pracovních a zdravotních důvodů jsem ale musel s chytáním přestat. Na fotbal jsem ale nezanevřel. Můj velký kamarád a bývalý mezinárodní fotbalový rozhodčí Miroslav Maurer mě přesvědčil, abych to zkusil s futsalem. To je sport, který se hraje v hale a oproti fotbalu má různá specifika. Nejdůležitější rozdíl je v tom, že se hraje na čistý čas a každé mužstvo má v každém poločase povoleno pět faulů čili akumulovaných chyb a za každou další se rovnou kope pokutový kop.

Jak jste se s toutle změnou vyrovnal?

Myslel jsem si, že to v pohodě zvládnou, ale rychle jsem narazil. Začátky byly opravdu krušné a po prvních zápasech jsem byl přesvědčený, že určitě nemám zapotřebí, aby si na mě někdo vyléval svůj vztek. Po čase jsem zjistil, že když se převléknu, tak se hráči i funkcionáři chovají úplně jinak. Takže jsem to bral tak, že se to vlastně týká toho rozhodcovského dresu a ne mě. Samozřejmě, že na začátku jsem pís-

kat neuměl. Myslel jsem si, že když budu přesný, tak budu dobrý. Až postupem času jsem poznával, co je to cit a taktika řízení utkání. Hodně jsem na sobě pracoval a během tří let jsem se dostal do nejvyšších futsalových soutěží, které rozhodují od roku 2009. Tam je to již úplně jiná sportovní i společenská úroveň.

Využijete zkušenosti rozhodčího i ve své práci ve vězeňské službě? Nebo naopak...

Určitě. Při své aktuální práci vychovatele často využívám svých zkušeností při řízení utkání a naopak. Člověk se musí rychle a správně rozhodovat, reagovat, komunikovat ve vypjatých situacích a sám si zachovat chladnou hlavu.

Jak jste se do vězeňství dostal?

U Vězeňské služby ČR pracuji od ledna 1993. Nastoupil jsem jako dozorce do Rýnovic a po dvou letech jsem z funkce inspektora dozorcí služby přešel na oddělení prevence a stížností. Po nepokojích, které vznikly v roce 2000 ve Věznici Vinařice jsem dostal nabídku v této věznici dělat 1. zástupce ředitele věznice. Bylo to pro mě úplně nepředstavitelné. Ve třiceti letech

se podílet na řízení jedné z největších a v té době určitě nejproblémovějších věznic. Práce byla neskutečně zajímavá, ale odloučení od rodiny bylo silnější, a proto jsem se po více než dvou letech rozhodl vrátit zpět do Rýnovic už jako občanský zaměstnanec na oddělení výkonu trestu.

Jaké máte cíle? V práci i ve futsale?

Při práci se snažím stále udržovat v dobré fyzické kondici, což výrazně pomáhá při udržování duševního zdraví, zvládání stresových situací a řešení problémů pod tlakem. S futsalem poznávám zajímavá místa, mám spoustu zážitků a setkávám se se zajímavými lidmi. Člověk musí mít absolutně čistou hlavu, udržet maximální koncentraci a ještě mít štěstí. To mi přináší naprosté odreagování od práce, kterou vykonávám. Chtěl bych se udržet na této úrovni ještě nějakou dobu a zapískat si první ligu se svým synem, který ve svých 16 letech už rozhoduje futsalová utkání dospělých na divizní úrovni. Přál bych si, aby pokračoval v mých stopách a dotáhl to ještě dál, než se povedlo mně.

BUDOUČÍ SPECIALISTA NA ZÁCHYT OPL

V psinci služebních psů je poněkud rušněji, neb tam přibýlo hravé půlroční štěně belgického ovčáka malinois, které si troufá na to být novou posilou. Bude muset ještě ujít kus cesty, než se stane platným a uznávaným pomocníkem při výkonu služby, nicméně pod odborným dohledem psovodkyně prap. Petry Bezkočkové se malý Derill z Marakani začíná socializovat se svými pěti psími kolegy a formou her sbírá zkušenosti.

Není to však jediný pes-specialista, kterého psovodkyně má. Je majitelkou také Morphea, ročního belgického ovčáka, který splnil s výborným hodnocením podmínky a také pětileté drogařky Qualitky, která má mimo jiné již pokročilejší zkoušky ze sportovní kynologie, IGP-1. Tyto zkoušky se skládají ze tří oddílů – stopa, poslušnost, obrana, dále má zkoušku z poslušnosti IBGH-3 a nyní je v přípravě na IGP-2.0412

Na to, jakým způsobem jsou tito psi cvičeni na vyhledávání omamných a psychotropních látek, Petra odpovídá:

Variant, jak psa naučit vyhledávání OPL je hodně, ale každý psovod by si měl určit techniku, jaká bude vyhovovat

oběma. Já si se štěnětem nejdřív hodně hraju. Hlavně s míčky, které později schovávám po místnostech. Ze začátku to má jednodušší, aby z nálezů měl pokaždé radost a byl motivovaný. Pokud princip hry pochopí, tak mu to postupně ztěžuji, aby se naučil používat převážně čich a ne zrak. Vtiskávání látek učím pomocí sklenice s danou látkou, klikem a odměnou. Pokud pes přijde a přičichne si k látce ve sklenici, tak mu to klikem odkliknu a odměním jej. Poté danou látku se sklenicí dám do řady s jinými prázdnými sklenicemi a s povelom hledej nechám psa látku hledat. Postupně pak dopiluji správné značení, které je po nás vyžadováno na přezkoušení. Pokud pes pochopí, že je zde stejný princip jako u míčků, máme vyhráno.

Malý Derill je původem ze Slovenska, jak jste k němu přišla?

Derill byl taková neplánovaná akce. Chovatelka, od které mám Morphea, mi poslala kontakt na volného pejska ze Slovenska. Když jsem chovatelku kontaktovala, řekla mi na rovinu, že než aby šel pes do špatných rukou, tak si je všechny radši nechá. Když ale zjistila, kolik času psům věnuji, usoudila, že jsme v tomto ohledu stejné. Po mnoha poslaných fotkách, videích a zprávách bylo rozhodnuto. Jedeme pro třetího maliňáka! Shodou okolností jsou Morpheus a Derill bratránci.

Co je pro vás důležité při výběru nového psa?

Důležité je, aby mělo štěně skvělé základy od matky, než ho povezu domu. Je dobré znát povahu, zdravotní stav rodičů a vědět v jakém prostředí štěňata vyrůstají. Důležitá je i samotná povaha daného štěněte, ale i ta se může vyvíjet a samozřejmě měnit. Když se pojedou podívat na štěňata ve čtvrtém nebo v osmém týdnu, budou pokaždé trochu jiná. Podstatné pro výcvik ale je, aby bylo zdravé, hravé a dobře socializované.

Výcvik služebních psů je náročný a trvá od narození po celý život. Již od štěněcího věku je nutné psa zvykat na prostředí, seznamovat ho s různými pachy a vjemy a trénovat poslušnost, aby zvládl nejen složení náročných zkoušek, ale i každodenní službu.

VÝJEZDNÍ ZASEDÁNÍ **SOU** VE ZNOJMĚ

Ve Věznici Znojmo se v dubnu konalo výjezdní zasedání Středního odborného učiliště Vězeňské služby České republiky. V rámci výjezdního zasedání se projednávalo nejen zhodnocení vzdělávání vězněných osob, ale i jeho vize do roku 2025. Důležitým bodem jednání byla také spolupráce s partnerskými školami mimo vězeňskou službu.

Vzdělávací programy pro odsouzené se nerozvíjí pouze v rámci učňovského vzdělávání a rekvalifikačních kurzů pro odsouzené, ale také na úrovni vzdělávání středoškolského a vysokoškolského. V tomto směru je úspěšná spolupráce například s Českým vysokým učením technickým v Brně nebo Masarykovou univerzitou. Důležitým bodem programu byly také připravované investiční akce, které umožní zlepšování podmínek vzdělávacích programů. Ucelený pohled na vzdělávání osob umístěných ve výkonu trestu přinášely jednotlivé prezentace školských vzdělávacích středisek.

Realizace výjezdního zasedání školského vzdělávacího střediska připadla na znojemskou věznici proto, že se i zde konají od května 2003 kuchařské rekvalifikační kurzy pro odsouzené muže. V roce 2004 byl zahájen první běh kuchařského rekvalifikačního kurzu pro odsouzené muže. Od 1. září 2016, kdy byl zahájen již 37. běh tohoto rekvalifikačního kurzu, byla jeho délka poprvé stanovena na deset měsíců.

Tradiční zvyšování kvalifikace odsouzených ve výkonu trestu dostalo ve znojemské věznici v roce 2013 nový rozměr. Věznice začala spolupracovat se Střední školou technickou ve Znojmě. První rekvalifikační kurz byl podlahář plovoucích podlah, do kurzu bylo zařazeno pět odsouzených a konal se přímo v budově školy od listopadu 2013 do února 2014. Tento tříměsíční kurz byl zakončen složením odborných teoretických i praktických zkoušek.

V rámci celostátního projektu UNIV3, který zajišťoval Národní ústav pro vzdělávání a byl systémem projektem ministerstva školství, financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, se ve Znojmě konal i další rekvalifikační kurz. Tentokrát to byla rekvalifikace v oboru tesař, trvala půl roku a zúčastnilo se jí pět odsouzených. Výuka byla opět zajišťována přímo v budově školy.

Vzdělávání je proces, který podporuje a napomáhá učení. Cílem vzdělání a moudrosti je, aby člověk viděl před sebou jasnou cestu života, po ní opatrně vykročoval, pamatoval na minulost, znal přítomnost a předvídal budoucnost. A právě usnadnění budoucnosti po ukončení výkonu trestu, je cílem vzdělávacích programů v českých věznicích.

VZDĚLÁVACÍ PROJEKTY

VĚZEŇSKÉ SLUŽBY

V červnu 2023 končí po čtyřech letech realizace rozsáhlého vězeňského projektu Vězeňské služby ČR s názvem Zvyšování úrovně připravenosti vězeňského personálu na nové výzvy v národním i evropském kontextu. Tento projekt byl realizován z více než 80 % z finančních prostředků Evropské unie, v rámci Operačního programu Zaměstnanost.

Projekt se zaměřil na tři klíčové aktivity: prezenční vzdělávání, e-learning a evaluace vzdělávání. Cílem projektu bylo přinést do Vězeňské služby ČR nové edukační impulzy prostřednictvím zapojení externích dodavatelů. Od zahájení projektu v dubnu 2019 do června 2023 bylo v rámci 80 odborných kurzů o celkovém rozsahu 2 312 vyučovacích hodin celkem proškoleno více než 1400 účastníků z řad příslušníků a občanských zaměstnanců vězeňské služby.

Před vlastním zahájením výuky byl klíčový výběr lektorského týmu. Vyučovali lektori, kteří až na několik málo výjimek stáli mimo VS ČR, zato ale měli mnohaleté zkušenosti s lektorováním v komerční oblasti, a to včetně předních firem v ČR, stejně jako s cílovými skupinami ze státního sektoru. Že se

jednalo o riskantní, ale nakonec dobré rozhodnutí, ukazuje hodnocení kvality kurzů ze strany jejich účastníků, o kterém se pozorný čtenář dočte v jednom z následujících odstavců článku. Žádný z lektorů neznal sice specifika práce ve vězeňské službě (alespoň tedy ne v prvním běhu, postupně se znalost zdokonalovala), zato ale přinesl pohled zvenčí, obohacení o zkušenosti odjinud a seznámení s principy, které je možné s malými úpravami aplikovat v každé organizaci, protože jsou obecně platné a funkční.

První vzdělávací program Jak školit byl zahájen v roce 2019. Sedmdesát pět absolventů kurzu mělo možnost se seznámit s didaktickými metodami, s častými chybami školitelů, se zásadami správné prezentace, s vytvářením myšlenkových map a s mnoha

dalšími tématy. Důraz byl položen nejen na teoretické znalosti, ale také na tvůrčí přístup účastníků a trénink nabývaných vědomostí. Tento přístup, který se osvědčil již na počátku projektu, byl později uplatňován a precizován také u dalších vzdělávacích programů.

Vzdělávací program Komunikace s vězněnými cizinci zahájený v roce 2020 měl obrovský ohlas. Ve spolupráci se Západočeskou univerzitou v Plzni se podařilo získat lektory, kteří díky mnohaleté praxi představili každý to své etnikum nejen akademickým, ale také velmi praktickým způsobem. Ve třech dnech v tzv. Základním modulu bylo téma rozdílnosti kultur rozebíráno pohledem na čtyři vybrané skupiny příslušníků mimoevropských kultur. Na tento kurz pak na základě zájmu účastníků navázal Nadstavbový workshop, který ještě podrobněji představoval muslimskou a vietnamskou kulturu. Lektor pro blízkovýchodní a muslimský blok hned na začátku projektu spontánně navrhl zpracování česko-arabského slovníčku se základními frázemi, které navrhli sami účastníci podle vlastní praxe. Slovníček se podařilo připravit a vydat pro potřeby VS ČR, dokonce i s perskou verzí, a je tak dalším hmatatelným výstupem projektu. Po vypuknutí rusko-ukrajinského konfliktu vzrostl zájem o tento kulturní okruh a byl operativně připraven kurz Ruskojazyční ze zemí bývalého Sovětského svazu, kterého se nakonec pro velký zájem uskutečnily tři běhy. Součástí programu Komunikace s vězněnými cizinci byly také ryze prakticky zaměřené workshopy Prvotní úkony při příjmu cizince do věznice, Program zacházení pro cizince a Řešení náročných situací u problémových jedinců a skupin.

Lektorka kurzu Jak školit Ing. Daniela Spiesová

PERSONÁLNÍ STRATEGIE

V rámci vzdělávacího programu Personální strategie se nejen personalisté, ale i střední a základní management seznámil s moderními metodami personálního řízení. Kurzy Hodnocení a motivace zaměstnanců, Nábor a přijímání zaměstnanců a Řízení lidských zdrojů musely částečně s ohledem na covidové narušení proběhnout distančně, tím se bohužel vymazala jedna z největších hodnot vzdělávání tohoto typu, a sice možnost přímé komunikace s vyučujícími a vzájemná výměna zkušeností účastníků. Jak se co dělá v jiné věznici, se lépe říká, když se lidé vidí napřímo a ne jenom přes monitor. V původním záměru projektu se o distanční/online formě výuky neuvažovalo vůbec, ale přišla doba, která si vyžádala změny, a s ohledem na nabitý harmonogram musela být část kurzů realizována touto cestou. Online forma výuky byla naopak velmi dobře přijata u kurzu Ochrana osob-

ních údajů, ten byl jen jednodenní a pro obsah s legislativním zaměřením se ukázal být tento formát vhodným. Distanční forma jednodenního kurzu s názvem Získávání zaměstnanců se takto jednoznačněho přijetí ale nedočkala. U kurzu Kultivace vztahů na pracovišti bylo zřejmé už od počátku, že může probíhat pouze prezenční formou, pomáhal osvětlit a přiblížit obecné principy a postup, které zcela bezpečně fungují pro komunikaci a efektivní spolupráci lidí pracujících na společných úkolech. V průběhu projektu se ukázalo, že je u některých z výše uvedených kurzů, které byly určeny především pro personalisty, předimenzovaný počet běhů. Proto byly po dohodě s lektory a podle návrhů absolventů z předcházejících kurzů některé z kurzů upravené a rozšířené o témata rozvoje vlastní osobnosti, psychohygieny a mezigenerační komunikace. Takto vznikly kurzy Deset aspektů rozvoje vlastní osobnosti a Jak si udržet psychické zdraví.

Psycholog PhDr. ThMgr. Daniel Štrobl odborný garant vzdělávacího programu Soft skills a lektor největšího kurzu Vzdělávacího projektu kurzu Zvládání krizových situací, který absolvovalo 350 účastníků.

Realizační tým Vzdělávacího projektu před Akademií Vězeňské služby ČR ve strážnici pod Ralskem. Zleva Petra Sejkorová (koordinátorka cílové skupiny), Mgr. Milan Vastl (odborný garant), Mgr. Anna Pípalová (projektová manažerka)

SOFTSKILLS

Poslední vzdělávací program Softskills nabídl vzdělání nejširšímu okruhu zaměstnanců. Součástí tohoto bloku byl nejdelší devadesáti šesti hodinový kurz Mediační techniky, na kterém účastníci získali rozsáhlé vzdělání v oblasti mediace odpovídající akreditovaným kurzům. Svoje nej mají i další dva kurzy z programu Softskills. Zvládání krizových situací, zvládání agreivity pro osoby v přímém kontaktu s vězňami byl kurz pro největší okruh posluchačů, v jeho dvaceti týdenních bžích ho mělo možnost absolvovat více než 360 zaměstnanců a příslušníků VS ČR. Manažerské dovednosti pro střední a základní management byl dalším a současně druhým nejrozsáhlejším kurzem s 10 běhy.

V posledním půlroce byly z nevyčerpaných prostředků projektu ve spolupráci s metodikou generálního ředitelství připraveny ještě dva nové kurzy nad rámec původního záměru. Kurz Dluhové poradenství v praxi byl určen převážně pro sociální pracovníky, i když nejen pro ně. Pro zaměstnance věznic, kteří zodpovídají za zaměstnávání odsouzených osob, byl připravený kurz Pracovníprávní problematika zaměstnávání odsouzených osob. Pozoruhodným a ojedinělým výstupem z tohoto kurzu jsou skripta pro účastníky, která mají podobu přehled-

ného manuálu, ve které si zaměstnanec kdykoliv může vyhledat návod pro svoji vlastní práci, příslušnou legislativu, pracovní postupy apod. Vznikla tak vynikající pomůcka jak pro stávající zaměstnance, tak především pro ty, kteří na tuto pracovní pozici teprve v budoucnu nastoupí.

Dlouhodobý přínos pro vzdělávání zaměstnanců VS ČR budou mít e-learningové kurzy a výuková videa, která vznikala v průběhu celého projektu. Na online platformě je v současné chvíli pro všechny zaměstnance a příslušníky vězeňské služby k dispozici osm takových kurzů. Jedná se o e-learningové varianty k některým výše uvedeným kurzům. Jejich výhodou je studium přímo na pracovišti a v době zvolené podle vlastních možností.

Součástí a jedním z podstatných výstupů projektu bude závěrečná evaluační zpráva. Ta bude vycházet z více zdrojů. Tím nejdůležitějším je více než 1300 hodnotících formulářů od účastníků kurzů se stovkami poznámek a doporučení, která se týkají především kvality a smysluplnosti uskutečněného vzdělávání, ale také dalších oblastí života VS ČR. K osmi vybraným kurzům také proběhly jednodenní tzv. Focus Group Workshopy, na kterých se účastníci s časovým odstupem od konání daného kurzu vyjadřovali k přínosu pro jejich další práci. I z těchto

Momentka z kurzu lektorky Moniky Kohoutkové

to workshopů se shromáždila hezká řádka zajímavých postřehů, stejně jako z hodnocení od lektorů kurzů, kteří díky svojí mimořádné erudici a praxi mají schopnost širokého porovnávání a tím objektivního nadhledu. Už nyní je možné uvést jedno číslo, které se v evaluační zprávě objeví. Každý účastník hodnotil v deseti kritériích kvalitu kurzu, hodnocení bylo stejné, jak jsme zvyklí ze školy, známky 1-5. Za všechny kurzy a za všechny účastníky dohromady tak vznikla

průměrná známka 1,2. Podle školních měřítek tedy připravené vzdělávací programy prospěly u účastníků s významným.

Evaluační zpráva nebude ale jen o hodnocení vzdělávacích aktivit v rámci projektu. Je třeba pohlížet na celý čtyřletý a takto rozsáhlý vzdělávací projekt souhrnně jako na inspiraci, šanci a výzvu pro udržitelnost vzdělávacího potenciálu, který projekt vězeňské službě poskytl.

Absolventi nejrozsáhlejšího kurzu projektu Mediační techniky a lektor JUDr. Martin Svatoš, Ph.D. (druhý z leva)

VLAJKY A PRAPORY

Používání vlajek v civilizované společnosti je stanovováno přísnými pravidly. Je nemyslitelné, že by obecně uznávaná pravidla byla úmyslně porušována nebo jen z nedbalosti nedodržována. Různé druhy praporů existují v podstatě déle než vlajky. Nejstarším evropským praporem bylo římské vexillum. Vlajky dělíme zejména na státní, vojenské, policejní, vězeňské, zemské, spolkové či klubové a podobně.

V ČESKÉM VĚZEŇSTVÍ

Dobrým vodítkem a pomocníkem pro každého zájemce o vlajky je vexilologie. Je to moderní vědní disciplína, která se zabývá nejen historií, ale také symbolikou vlajek, praporů a standart. Jejím prostřednictvím se lze seznámit s navrhováním nových praporů či standart tedy i s obecnými pravidly, na jejichž základě byly zřízeny nyní již historické prapory a standarty předchůdce Vězeňské služby České republiky – Sboru nápravné výchovy ČSR, a v neposlední řadě také současné oficiální Čestné prapory Vězeňské služby či jejich miniatury – ministandarty, využívané zejména k propagačním účelům.

OBDOBÍ 1969 AŽ 1990

Standarta Sboru nápravné výchovy ČSR vz. 1973

Standarta byla zřízena necelé čtyři roky po osamostatnění českého vězeňství z organizační struktury unitárního ministerstva vnitra ČSSR. Stalo se tak rozkazem náčelníka správy Sboru nápravné výchovy ČSR č. 13/1973 ke dni 1.5.1973. Byla propůjčována každoročně při slavnostních příležitostech (zejm. 9. května nebo v měsí-

ci říjnu) vyhodnocenému útvaru SNV ČSR za dosažené výsledky při plnění služebních povinností. Udělovala se po dobu téměř dvaceti let. Bezprostředně po společensko-politickém zlomu rozhodla ministryně spravedlnosti rozkazem o jejím zrušení. K tomuto legislativnímu kroku došlo ke dni 24. 5. 1990.

Výtvarná podoba:

Na lící straně standarty, která má rozměry 80cmx60cm a je provedena z temně rudého hedvábí korespondujícím s barvou výložek stejno-kroje příslušníka SNV ČSR, je v levé polovině aplikován znak ČSSR, na který navazuje dvouřádkový nápis v barvě zlatavé: STANDARTA /SNV ČSR. Rubová strana standarty, provedená v jasné žluté (zlatavé) barvě, má vpravo aplikovanou jednoduchou pěticípu hvězdu v barvě rudé. Jinak celou plochu standarty vyplňuje nápis provedený v pěti řádcích; písmena jsou v barvě červené: NEJLEPŠÍMU/ÚTVARU/ZA/PRACOVNÍ VÝSLEDKY.

Prapor ministra spravedlnosti ČSR vz. 1976

Prapor byl zřízen rozkazem ministra spravedlnosti ČSR č. 12/1976 ke dni 1.11.1976. Prapor byl udělován pravidelně po dobu patnácti let. Ke zrušení tohoto kolektivního ocenění, určeného pro vyznamenání vyhodnoceného útvaru, dochází rozkazem ministryně spravedlnosti ČR č. 15/1990 ze dne 24.5.1990. Na tomto místě nutno připomenout, že vůbec poprvé byl propůjčen prapor ministra útvaru příslušníků SNV ČSR věznice Heřmanice.

Výtvarná podoba:

Na lící straně praporu, který má rozměry 120cmx100cm a je zhotoven z temně rudého hedvábí v odstínu korespondujícím s barvou výložek stejno-kroje příslušníka SNV ČSR, je uprostřed aplikován státní znak ČSSR. Nad státním znakem republiky je proveden v polokruhu nápis ÚTVAR SNV ČSR HEŘMANICE. Písmena mají barvu zlatavou. Další roky byla vždy zhotovována výtvarně shodná textová mutace s názvem zvítězivšího útvaru, věznice. Pod státním znakem je stylizovaná lipová ratolest provedená zlatavou barvou. Rubová strana, provedená ve shodné temně rudé barvě, má v třetině vyobrazenou, stylizovanou pěticípu hvězdu v barvě zlatavé. Dále rubovou plochu praporu vyplňuje třířádkový nápis s písmeny ve zlatavé barvě: PRAPOR/MINISTRA SPRÁVEDLNOSTI/ČSR. Pod nápisem je opět použito stylizované vyobrazení lipové ratolesti.

**Prapor českého ústředního výboru
SSM vz.1985**

Prapor byl zřízen rozkazem náčelníka správy Sboru nápravné výchovy ČSR č. 16/1985 ke dni 1.6.1985. Byl určen a udělován základním organizacím SSM, působícím v útvech Sboru nápravné výchovy ČSR, jako ocenění za vynikající plnění služebních povinností kolektivů mladých příslušníků. K jeho zrušení dochází rozkazem ministryně spravedlnosti č. 15/1990 ze dne 24.5.1990.

Výtvarná podoba:

Prapor je zhotoven z temně rudého hedvábí v odstínu barvy korespondujícím s barvou výložek stejnokroje příslušníka SNV ČSR. Na lící straně praporu, který má rozměry 40cmx30cm je uprostřed aplikován oficiální znak SSM ČSSR. Okolo znaku je v kruhu v horní části dělený opis: PRAPOR ČESKÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU (písmena zlatavé barvy patkami dovnitř). Spodní část kruhu doplňuje opis textu: SOCIALISTICKÉHO SVAZU MLÁDEŽE (písmena zlatavé barvy patkami ven). Na rubové straně praporu, uprostřed plochy, která je výtvarně nenáročná, strohá, je aplikován čtyřřádkový nápis, provedený písmenky rovněž zlatavé barvy: NEJLEPŠÍ/ZÁKLADNÍ ORGANIZACE/SOCIALISTICKÉHO SVAZU MLÁDEŽE/SNV ČSR. Pod nápisem je zobrazení 14 stylizovaných lipových lístků v zelené barvě.

**Ministandarta kolektivu
I., II. a III. stupně, vz. 1986**

V celé tehdejší předlistopadové společnosti bylo obvyklé soutěžení pracovních kolektivů. V civilní oblasti to bylo tehdy obecně známé hnutí Brigád socialistické práce. Sbor nápravné výchovy ČSR byl sice ozbrojenou bezpečnostní složkou, avšak byl samozřejmě součástí společnosti. Reakce řídicích vězeňských orgánů, byla proto dle očekávání. Obecnému trendu vyšlo vedení SNV ČSR vstříc. V roce 1986 byl vydán rozkaz náčelníka správy SNV ČSR o vydání soutěžních zásad, tedy podmínky a kritéria, kterými se následně řídila všechna vězeňská zařízení republiky. Vyhodnocený kolektiv příslušníků získal titul dokumentovaný ministandartou (I., II., III. stupeň) a členové kolektivu byli současně dekorováni odznakem člena vzorného kolektivu příslušného stupně. Lící strana ministandarty se lišila podle toho, jestli ocenění uděloval ministr spravedlnosti nebo náčelník sboru. Rub ministandarty byl ve všech případech shodný.

Výtvarná podoba:

Ministandarta má podobu rovnoramenného trojúhelníku a je zhotovena z látky červené barvy, která koresponduje s barvou nárameníků stejnokroje příslušníka SNV ČSR. Rozměry této insignie jsou: základna 18 cm a výška 30 cm. Standarta je obšita šňůrou žluté barvy, která nad základnou standarty je k využití jako závěs. Na lící straně je dominantou stylizovaný státní znak ve zlaté barvě, doplněný v horní části textem ve třech řádcích, dokládajícím kdo standartu udělil. Standarta byla totiž udělována dvěma způsoby. V prvním případě udělovalo ministerstvo spravedlnosti, v případě druhém Správa Sboru nápravné výchovy. Toto je obsahem textu na lící straně. Rubová strana je ve stejné barvě jako strana lící, ale je výtvarně strohá. Je na ní pouze aplikován nápis ve zlatavé barvě ve třech řádcích: VZORNÝ/KOLEKTIV/1. (příp. 2., nebo 3.) STUPNĚ. Také toto kolektivní ocenění bylo zrušeno rozkazem ministryně spravedlnosti v roce 1990.

To byla d.f. veškerá aktivita jak ministerstva spravedlnosti ČSR, tak i Správy SNV ČSR, tedy řídicích orgánů, které měly od roku 1969 do roku 1990 institucionální oprávnění k podobné aktivitě v oblasti vydávání kolektivních morálních ocenění pro vězeňská zařízení republiky. Do kategorie možných oceňovaných byly zahrnuty celé útvary vězeňských příslušníků na všech organizačních úrovních. Skutečností je, že však soutěžení a následně oceňování nebylo organizováno příliš masivně a trvalo především relativně krátkou dobu. Vše se konalo necelé čtyři roky.

Je na místě připomenout, že standarty a prapory v tehdejší SNV nápravné výchovy ČSR byly obdobou vojenských zástav používaných v armádě. Podle sovětského vzoru byla v armádě a dalších bezpečnostních ozbrojených sborech republiky koncem sedmdesátých let (1979) zavedena změněná terminologie a zaveden název „bojová zástava“. Rokem 1990 tato etapa v českém vězeňství končí. Tehdy rozhodla ministryně spravedlnosti již České republiky, rozkazem o zrušení všech kolektivních ocenění ve SNV ČSR. Prapory a standarty jsou s konečnou platností zrušeny, měly být staženy od útvarů a uloženy v depozitu. A nově se neřizovaly.

V přechodném období od roku 1990 do konce roku 1992 a poté, kdy zákonem vznikla Vězeňská služba ČR, nastupkyňě SNV ČSR, nebyl vzhledem k turbulentní společenskopolitické situaci této doby zřízen v českém vězeňství žádný další záslužný nebo čestný prapor či standarta, ale ani jiná podobná forma kolektivního morálního ocenění.

VÝVOJ PO ROCE 1990

Ani další léta až do vzniku Vězeňské služby ČR (1.1.1993) a několik dalších let poté, nepřinesla žádnou podstatnou změnu. Teprve koncem 90. let dochází k jistému oživení. Byl zhotoven rozměrný prapor s oficiálním emblémem sboru. Šlo skutečně pouze o dekorační artefakt, který byl zhotoven jako nabídkový vzorek od známé firmy RAGGIO s.r.o. (aktivní na trhu od roku 1991 do roku 2012 kdy zanikla). Nebyl však využíván k žádným oficiálním ani společenským účelům a akcím; nakonec sloužil jako trvalá dekorace umístěná v průčelí tehdejší zasedací místnosti generálního ředitelství Vězeňské služby ČR.

Prapor vězeňské služby vz. 1999

Ke zhotovení praporu došlo na základě předběžného jednání mezi zástupcem výstrojního oddělení generálního ředitelství Vězeňské služby ČR a firmou Raggio s.r.o. Firma dodala vzorek, návrh praporu jako reklamní návrh, s nabídkou možného pozdějšího zhotovení finální podoby praporu. Zůstalo však pouze u tohoto jednoho kusu. Prapor se symbolikou Vězeňské služby ČR fialové barvy, vzor 1999, byl zhotoven a použit při slavnostní pří-

ležitosti Dne českého vězeňství ve věznici Rýnovice. Poté byl instalován v pracovně bývalého ředitele věznice a sloužil nadále pouze jako estetické vybavení a dekorace.

Výtvarná podoba:

Vzhledem ke skutečnosti, že se vlastně jednalo o nabídkový neoficiální vzor, lze konstatovat, že jeho výtvarná podoba, která vznikla v uměleckém atelieru firmy RAGGIO s.r.o., byla velmi jednoduchá a strohá. Na lící straně praporu, která měla rozměry 120cmx100cm a byla zhotovena z kvalitní hedvábné látky, praporoviny v tmavě fialové barvě korespondující s barvou sboru, byl umístěn rozměrný vyšívaný oficiální oborový znak vz. 1993 ve zlatavé barvě. Nebyl doplněn žádným doprovodným určujícím textem. Stejně tak i strana rubová měla shodnou výtvarnou podobu. Po celou dobu používání byl prapor umístěn v prostorách generálního ředitelství. Jak bylo již zmíněno, legislativně jeho zavedení nebo zřízení a používání upraveno nebylo. Později byl nahrazen dalším provizorním typem.

Prapor vězeňské služby vz. 2000

Pro běžnou společenskou potřebu, vlastně dekorační účely, se ukázalo jako vhodné a potřebné nechat zhotovit prapor, vlajku s použitím oficiálního oborového znaku (vz. 1993). Předchozí vzor se jevil (po výtvarné stránce) jako dostatečný, a tak během krátké doby se na generálním ředitelství objevuje nový typ, další vzor praporu, výtvarně shodný s původním. Prapor Vězeňské služby ČR vz. 2000 je v současnosti uložen v depozitu.

Výtvarná podoba:

Jednalo se o další vzor praporu sboru. Lze konstatovat, že jeho výtvarná podoba nevybočila z průměrnosti a nelišila se výtvarně od varianty původní. Na lící straně praporu tma-

vě fialové barvy, která měla rozměry 150cmx100cm, byl umístěn rozměrný, avšak pouze tištěný oficiální oborový znak vz. 1993. Barva znaku byla zlatavá. Rozdíl proti předcházející variantě byl i v použitém materiálu. Prapor byl zhotoven pouze z běžné polyesterové látky v tmavě fialové barvě, korespondující s tzv. oficiální barvou sboru. Stejně jako vzor předcházející byl i v tomto případě prapor pouze dekorativní předmět, používaný jako estetické vybavení prostoru generálního ředitelství. Z toho důvodu nedošlo k oficiálnímu „zřízení praporu“ a používání nebylo legislativně ve Sboru upraveno. Vzhledem k plnění závažných, obecně stanovených úkolů, byla vexilologická problematika ve Vězeňské službě ČR více méně upozaděna. Vlastně až do roku 2013 k žádnému oficiálnímu zřízení či vydávání jakéhokoliv druhu standart nebo čestných praporů nedochází. Touto problematikou se nikdo oficiálně nezabýval.

Teprve v roce 2013 přichází ministerstvo spravedlnosti, státní orgán do jehož organizačního schématu je české vězeňství zařazeno, s nebyvalou iniciativou: vydává po dlouhých dvou desetítkách let zásadní nařízení ministryně o zřízení Čestného praporu Vězeňské služby ČR. Je to ve dvacetileté existenci Vězeňské služby ČR rozhodnutí skutečně historické!

Po opakovaném jednání mezi vedením Vězeňské služby ČR a příslušným ministerským odborem a především v souladu se zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky v platném znění, bylo ministryní spravedlnosti rozhodnuto o zřízení nového oficiálního symbolu tohoto bezpečnostního ozbrojeného sboru republiky. V roce 2013, kdy si zejména česká a nejen vězeňská veřejnost připomínala dvacetiletou existenci Vězeňské služby ČR, je tedy s definitivní platností rozhodnuto o zřízení „Čestného praporu Vězeňské služby České republiky“.

Pokračování v dalším čísle
Českého vězeňství
2/2023

MUDr. Vratislav Řehák zdravotnické zařízení Remedis

VIROVÁ HEPATITIDA VE VĚZEŇSTVÍ

Hepatitida C (HCV) je virové onemocnění přenášené především krví, možný je i přenos z matky na dítě v průběhu porodu a omezeně i přenos sexuální. V praxi se v současné době jednoznačně nejčastěji objevuje přenos při injekční aplikaci drog a dále při tetování za nesterilních podmínek a přítomnosti zdrojů infekce – obvykle tedy již dříve infikovaných osob. Do roku 1992 naopak převažoval přenos při transfúzi krve a krevních derivátů, případně při operačních výkonech. Přenos ve zdravotnictví je v současné době velmi vzácný.

V ČR je evidováno kolem 50 000 problémových uživatelů drog, přičemž většina z nich jsou uživatelé injekční. Tato riziková skupina je úzce provázána s vězeňstvím, neboť se udává, že asi třetina kriminálních deliktů souvisí s drogami.

ZÁCHYT HCV JE V PRAXI OBVYKLE KOMPLIKOVANÝ

Nejobtížnější je zachyt infikovaných osob v terénu, kde je to organizačně i komunikačně náročné. Problémem bývá i neochota lidí z ulice nechat se testovat. Je třeba s nimi nejprve navázat kontakt a získat si jejich důvěru, což nebývá jednoduché. Jednou z cest je organizovat testování ve spolupráci s organizacemi poskytujícími nízkoprahové služby. Další možností je využít v terénu mobilní jednotky, např. sanity.

Naopak ve vězeňství jsou možnosti zachytu HCV významně příznivější vzhledem k testování při vstupu. To znamená, že jsou testováni všichni bez ohledu na rizikovost jejich chování. U rizikových osob je navíc dále zjišťována přítomnost jiných nákaz, zejména hepatitidy B. V případě HIV se obvinění či odsouzení testují pouze na vyžádání a s jejich souhlasem, což je v souladu s celosvětově uznávanými etickými principy.

V zařízeních pro výkon vazby a trestu je v současné době hepatitida C pravděpodobně nejčastější diagnózou vůbec. Další významné choroby přenášené podobným způsobem jsou zastoupeny řádově méně (hepatitida B a HIV), u hepatitidy B je na rozdíl od

HCV a HIV dostupné účinné očkování s obvykle celoživotní ochranou, takže její výskyt v populaci ČR setrvale klesá. Výskyt HCV v obecné (nerizikové) populaci České republiky je i ve srovnání se světem velmi nízký, jedná se kvalifikovaným odhadem o 0,1-0,2 % populace. Naopak u osob s rizikovým chováním jde o desítky procent výskytu v těchto skupinách (15-35 %). Na základě dat Vězeňské služby je výskyt hepatitidy C (séroprevalence) u osob nastupujících do výkonu vazby či trestu přes 30 %, oproti běžné populaci více než 200x vyšší. Zcela jistě lze tedy

hovořit o epidemii hepatitidy C ve vězeňství.

Klasickým přístupem k řešení problému infekčních onemocnění je jejich prevence, v případě hepatitidy C je však k dispozici pouze cílená edukace, aby k infekci nedošlo, očkování k dispozici není a pravděpodobně ještě dlouho nebude. Dobrá informovanost a cílená edukace ve vězeňství je tedy jediným nástrojem k omezení šíření této infekce.

Dalším novějším přístupem, který byl umožněn rozvojem a dostupností nejmodernější léčby HCV v posledních

pěti letech, je koncept léčby jako prevence. V principu se jedná o důsledné a časné léčení všech zdrojů infekce. Zejména v uzavřeném systému věznic by úplná eliminace HCV u osob vstupujících do výkonu trestu znamenala stop jejímu dalšímu šíření. V praxi je to ovšem značně komplikovaný úkol, jehož realizace bude vyžadovat velmi soustředěné úsilí všech, kterých se to týká.

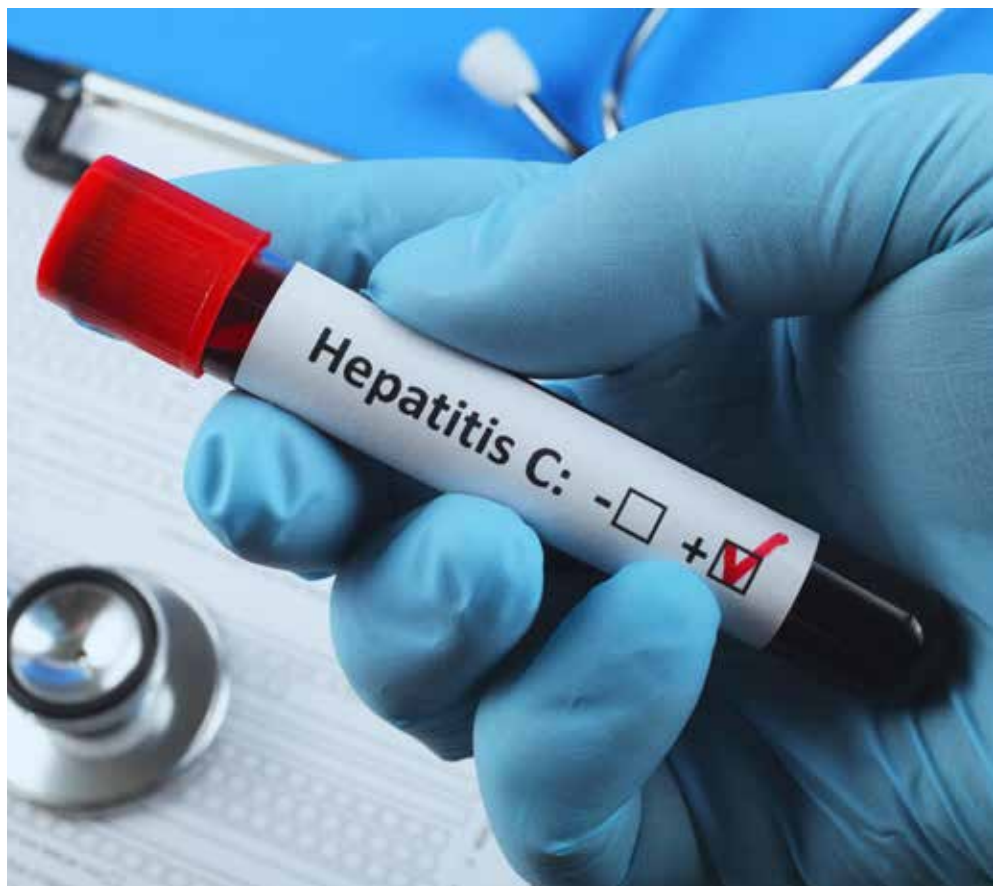
Prvním krokem k řešení problému epidemie je identifikace zdrojů infekce, tedy osob, které jsou infikovány. Vězeňská služba má velmi dobře podchycen vstup do systému, kdy jsou v souvislosti se vstupními prohlídkami realizovány i odběry, při kterých jsou infikované osoby diagnostikovány a mohou být následně léčeny. Podstatně složitější situace je v průběhu výkonu trestu, kdy řada dříve infikovaných odsouzených představuje zdroje infekce, které mohou infikovat své okolí, zejména v souvislosti s používáním injekčních stříkaček či tetování. Jsou pak zdroji přetrvávání a dalšího šíření HCV uvnitř věznic.

MOŽNOSTI LÉČBY

Přímo působící antivirotika jsou zásadním přínosem v léčbě i prevenci HCV.

Základem proveditelnosti léčby HCV infekce v nejrizikovějších populacích je dobrá komunikace, navázání spolupráce s pacientem a jeho podpora. Situace se dramaticky zlepšila se zavedením přímo působících antivirotik (DAA) do praxe. Tuto moderní léčbu většina pacientů v terénu i odsouzených neodmítá, protože je v porovnání s dříve používanými interferonovými režimy prakticky bez nežádoucích účinků, je dobře tolerovaná a velmi efektivní. Praktická účinnost u spolupracujících pacientů se blíží 100 procentům. Další podstatnou výhodou je fakt, že přímo působící antivirotika se podávají v tabletách pouze dva až tři měsíce, zatímco dříve museli nemocní podstoupit terapii roční, s injekční aplikací.

U odsouzených je dále situace jednodušší v tom, že jsou po jasnou dobu soustředěni na jednom místě a z léčebného režimu tak snadno nevypadnou, přičemž pak reálně dokážeme HCV vyléčit téměř u všech infikovaných. Ve většině případů jde totiž o mladé lidi ve věku dvaceti až čtyřiceti let, poskytováním protivirové léčby ve věznicích se tak zároveň snižuje výskyt nemoci také mezi injekčními uživi-

vateli drog v terénu. Vyléčení vězni po propuštění přestanou být v komunitě drogově závislých, kam se podstatná část z nich navrací, zdrojem infekce a následně se chovají i méně rizikově. To je výsledek systematické edukace realizované paralelně s léčbou.

POČET REINFEKČÍ NARŮSTÁ, LÉČIT BY SE ALE MĚLY

Reinfekce, tedy opakovaná HCV infekce, je jedním z důležitých témat, které léčbu HCV provází. Již před zavedením poslední generace léčiv se předpokládalo, že pokud budeme rizikové populace více léčit, budeme se i častěji setkávat s opakovanými nákazami virovou hepatitidou C. Od drogově závislých ani od osob ve výkonu trestu totiž reálně nemůžeme očekávat, že se přestanou chovat rizikově. Proto je nutné na možnost reinfekce upozorňovat již od samého začátku terapie.

Na druhé straně to s sebou samozřejmě nese jistou nepřijemnou a hůře vysvětlitelnou premisu, a sice, pokud chceme eliminovat virovou hepatitidu C a ochránit celou populaci, musíme léčit i reinfekce, byť to může být jistým způsobem demotivující pro pacienta i lékaře.

VZNIKNOU ČISTÉ VĚZNICE?

Myšlenka čisté věznice, tedy věznice bez hepatitidy C, vznikla už před mnoha lety, ale donedávna jejímu rozvoji bránila nedostatečná účinnost a dostupnost léčby. Aktuálně se některé věznice či oddíly do podobného režimu dostávají – to znamená, že všichni infikovaní odsouzení jsou včasné přeléčení tak, aby nedocházelo k šíření infekce. Pokud jsou pozitivně testováni nově přichodící, jsou bezodkladně léčeni. Logisticky je to lépe zvládnutelné na úrovni ženských věznic, které nejsou tak rozsáhlé a kde nákaza a pokračující rizikové chování nepředstavuje tak velký problém. V případě mužských věznic to představuje výzvu pro další úsilí v prevenci, diagnostice i léčbě HCV, věřme však, že se tomuto cíli můžeme v blízkém čase alespoň přiblížit.

Tento text vznikl jako úvodní stručná informace o problematice krví přenosných infekcí. V dalších vydáních časopisu bychom se rádi podrobněji zabývali riziky pro vězeňský personál a jejich prevencí. Podrobněji popíšeme léčbu HCV, limity a překážky její realizace ve VS, objasníme též rizika šíření HCV, ke kterým dochází v průběhu výkonu trestu.

NOC KOSTELŮ V RYTMU TANGA

Církev, kultura a péče o lidskou duši jdou po staletí ruku v ruce. To si ve Věznici Příbram pravidelně připomínáme od roku 2016, kdy vznikla myšlenka zapojit se symbolicky do mezinárodní akce Noc kostelů, jejímž cílem je zpřístupňovat církevních objekty a přibližovat křesťanství veřejnosti srozumitelnou formou.

Kdo bude ale veřejností, kterou do kaple na oddělení D pozveme? A co na to řekne vedení věznice? A kdy akci uspořádat, když v noci to nepůjde? Přes tyto určité obavy z přijetí a vůbec možnosti podobnou akci realizovat jsem se jako zástupkyně duchovní péče věznice setkala hned ve stádiu nápadu se souhlasem všech nadřízených orgánů a zúčastněných

který myšlenku přiblížit, co to vůbec duchovní péče o odsouzené je, personálu věznice, od začátku podpořil. A tak jsme měli povolení akci uspořádat a měli jsme i veřejnost – tedy své vlastní kolegy, ať už dozorce, pedagogy či zdravotní sestřičky. Zapojení mezi ostatní běžnou církev zajišťujeme symbolickým dodržením data konání, i když za bílého dne.

Přes ročníky 2017-2019, covidovou pauzu a počáteční rozpaky některých kolegů najdeme již letos v nejednom stolním kalendáři na pracovních stolech v kancelářích poznámku: 2.6. Noc kostelů!, která se již podruhé ponese v rytmech tanga.

„Tak už jim chybí jenom karafiát do klopky paní kaplanko...“ zavtipkuje dozorce, jehož představy o tématu – stejně jako donedávna i mé vlastní, se nesou v duchu hollywoodských filmů 30. let. O tom, že tango není ve svém prapůvodu párový tanec muže a ženy tak, jak jej známe, ale přirozené a hluboké vyjádření nejsilnějších emocí lidí odsouzených k dlouhým rokům ve vězení nebo dokonce k doživotí či smrti, jsem se dověděla od Elizabeth Uvírové, taneční lektorky a teoretičky tanga, která má za sebou zkušenost s prací s odsouzenými ve vězeňském divadle v italském Bari. Na základě jejích zkušeností a znalostí běží ve Věznici Příbram již druhým rokem projekt Tango ve věznici, propojený se speciálně výchovnou aktivitou pohybově-dramatického kroužku. Výstupy z něj formou představení prezentujeme jako součást programu Noci kostelů. Právě od ní víme, že prapůvod tanga nacházíme

institucí. Konkrétní dík patří paní Zuzaně Kakuškové, celostátní koordinátorce Noci kostelů z Arcibiskupství Pražského, která kapli na Bytíze již tradičně zařazuje do celostátního programu a propaguje myšlenku symbolického zapojení vězeňských kaplí do projektu a tím podporu církvi za mřížemi. Nejdůležitější kroky vedly ovšem k tehdejšímu vedení věznice a nyníjšímu řediteli Petru Červenému,

Získáváme tím tradičně tu výhodu, že naše programy může pravidelně dokumentovat renomovaná fotografka Martina Řehořová, která se, ověšená aparáty, od nás přesouvá tradičně do katedrály svatého Víta. Její fotografie z bytízské Noci kostelů byly k vidění např. na putovní výstavě spolku Člověk a víra na Pražském hradě v roce 2017.

mimo jiné v latinskoamerických věznicích 20. let minulého století, kdy duše odsouzených mužů vyjadřovaly samy sebe a své vnímání světa a vlastního příběhu skrze jednoduché kroky vpřed, vzad a do strany. Možná kolik šířka a délka cely dovolila...

Letošní choreografie s názvem Dopis, čerpá stejně jako loňská etuda Volver čili Návrat, ze samotného života odsouzených a jejich rodin a vznikla na

základě autenticky sepsaného příběhu během práce v hodinách aktivity. V rámci programu letošní Noci kostelů ji budou mít možnost zhlédnout odsouzení, personál věznice a opět někteří významní hosté z řad odborné veřejnosti. Naše příběhy, vyjadřované spíše soustředěným pohledem či pohybem ruky než tancem jako takovým, jsou kratičkými, nicméně ostrými, vhledy do běžných situací ve věznici nebo tam venku, na svobodě, doma... Právě v této jednoduchosti spočívá síla prožitku odsouzených, kteří se na přípravě představení sami podílejí psaním a poté ztvárněním vlastních příběhů. Podtržené klasickou hudbou tanga tyto pravdivé, často velmi syrové výpovědi o životě zasahují hluboko do duší aktérů i obecnstva a napomáhají doslova konfrontaci s vlastní vinou, svědomím, smutkem, lítostí nebo steskem. Že se jedná o terapeutický prvek této práce, je nesporné. Nezřídka vytrysknou během práce slzy a do telefonního sluchátka na chodbě zní nesmělé omluvy nebo otázky, jak to vlastně tenkrát bylo... Duchovní péči v rámci VS ČR, tedy kaplanům, dobrovolníkům a všem, kdo se na jejím chodu podílejí, potom popřej-

me, aby jejich práce byla srozumitelná a oslovovala veřejnost v širokém slova smyslu. Nejen během Noci kostelů, ale po celý rok naší běžné rutinní práce. Pro zajímavost připomeňme, že Noc kostelů pořádají v rámci své duchovní péče již i další věznice, např. Jířice nebo Vinařice.

Autorka je kaplanka Věznice Příbram

VELIKONOČNÍ KŘEST

U příležitosti velikonočních svátků byli ve středu 5. dubna ve věznici pokřtěni dva odsouzení. Vzhledem k tomu, že Velikonoce jsou nejdůležitějším křesťanským svátkem v roce, koná se v tomto období také nejvíce křtů, zejména mezi dospělými. Při této příležitosti byli ve Věznici Stráž pod Ralskem slavnostně pokřtěni dva odsouzení, kteří se snaží vést lepší život. „Katechumeni, tedy ti, kteří se chystají k přijetí svátosti křtu, prochází dlouhodobou přípravou. Ta trvá nejméně rok, ale častěji i déle. Příprava zahrnuje jak vzdělávání, tak i duchovní proces. Přijetí křtu právě o Velikonocích má symbolickou hodnotu. „Ostatně název Bílá sobota pravděpodobně pochází od bílých křesťanských rouch křtěnců, kteří přijali křest právě o Velikonoční noci,“ vy-

světluje kaplan věznice Martin Škoda. Obřad se konal ve vězeňské kapli, která byla k tomuto účelu slavnostně vyzdobena. Křest a povolání k dalšímu následnému životu v církvi přijali odsouzení prostřednictvím jáhna Ludka Téryho, který dochází do věznice jako dobrovolný duchovní z římskokatolické církve.

V prostředí věznic se podobné aktivity nekonají příliš často. Je to dáno zvláštní povahou duchovní služby, která bývá zde označována jako kategoriální pastore a má určitá specifika oproti práci s věřícími v klasické farnosti či diaspoře církevní. Vyžaduje také duchovního, který je na takovou službu řádně připraven a je schopen ji v takovém prostředí vykonávat.

mak, maš

EGO VE VĚZNICÍCH BŘECLAV A OPAVA

Slovenský rapper Ego koncertoval letos v lednu pro odsouzené muže v objektu Poštorná a později v květnu také pro ženy ve Věznici Opava. Svým vystoupením inspiroval odsouzené k přehodnocení svého dosavadního života a motivoval je k jejich starosti o vlastní budoucnost.

Ego s celým svým týmem ve věznici vystoupil zcela nezištně bez nároku na honorář. Celé vystoupení bylo plné pozitivní energie, kterou přenesli na všechny přítomné. Obecnostvo tvořilo 52 odsouzených mužů a zaměstnanci věznice. Ego na závěr dostal jako poděkování od odsouzených dárky, které mu sami vyrobili v rámci programů zacházení.

Michal Straka, který vystupuje pod uměleckým jménem Ego, a Michal Libant navštěvují věznice v rámci činnosti organizace Dismas. Jedná se o Slovensko-české vězeňské společenství, které má počátky svého vzniku

ku ve Věznici Leopoldov v roce 2015. Zakladatelem společenství je Michal Libant. Sdružení se zaměřuje na vězněné osoby, ale také na pomoc těmto lidem při zařazení se do civilního života po výstupu z výkonu trestu odnětí svobody. Oba jmenovaní jsou hluboce věřící lidé, což se také odráželo v jejich promluvě k odsouzeným mužům a promítá se to také do textů některých písní Ega.

V Opavě Ego vystoupil na vězeňském hřišti, ve svém hodinovém vystoupení rozdával radost, povzbuzení a naději, že mimo zdi věznice lze najít způsob, jak znovu nevstoupit na cestu, která odsouzené ženy přivedla do výkonu trestu. V rámci spolupráce se spolkem Dismas navštívil již mnoho slovenských i českých věznic, kam prý nejedí soudit, ale povzbudit.

Michal Straka je členem slovenské hip-hopové skupiny Kontrafakt a své sólové působení započal v roce 2012, kdy vydal singl Žijeme len raz, který se stal okamžitě hitem na území Slovenska i České republiky a možná ještě i dál.

mam

OCENĚNÍ ZA NEJLEPŠÍ FOTOGRAFII JEŠTĚRKY

Robert Csekés pracuje ve Věznici Kynšperk nad Ohří jako vychovatel oddělení výkonu trestu a mezi jeho vášně patří sport, cestování a focení. A právě fotografické hobby mu přineslo ocenění od maďarské ornitologické společnosti za nejlepší fotografii ještěrky v roce 2022, které převzal 24. února 2023 u příležitosti mezinárodní herpetologické konference v ZOO Plzeň.

Zálibě pozorování a focení plazů a obojživelníků se věnuje při svých cestách po Evropě, kam vyráží ve společnosti lidí stejného zájmu jednou až třikrát do roka. Mezi jeho nejoblíbenější místa patří Španělsko, kde se od roku 1990 otevřelo několik fakult se zaměřením na studium obojživelníků a plazů.

Oceněnou fotku ještěrky pořídil při pravidelné návštěvě Maďarska, kde se věnuje podrobnému pozorování výskytu plazů a obojživelníků v pohraniční oblasti mezi Slovenskem a Maďarskem.

„Tato oblast byla, co se týče ochrany přírody, oběma státy roky opomíjena. Dosud dochází k ničení unikátních pří-

rodních lokalit bez předešlého průzkumu přírodních vzácností, v současnosti hlavně na Slovensku. Na maďarské straně je již vyhlášena Národní přírodní rezervace Dunaj – Ipel, vysvětluje Robert Csekés.

Za svůj největší ochránářský úspěch považuje odborný příspěvek ke zrušení výstavby plánované přečerpávací elektrárny na potoku Litava v katastru obce Plášťovce v okrese Levice.

O svých cestovatelských zážitcích a zajímavých objevech přednáší v Praze na akcích pro zájemce se stejným zaměřením. Od roku 2001 je také členem Teraristické společnosti Praha.

Vedle tohoto koníčku již 32 let vede oddíl karate pro děti i dospělé v Mariánských Lázních. „Pokud jsou děti šikovné, tak se oddíl účastní mezinárodních soutěží v Polsku, na Slovensku nebo ve Švýcarsku. Největší úspěch dosáhly děti v roce 2016 ve Švýcarsku, kde v soutěži s plným kontaktem obsadil jeden z žáků třetí místo. Tato soutěž je jednou z nejtěžších ve své kategorii, je na úrovni mistrovství Evropy. Vedle evropských států zde závodí i Izrael a Kazachstán. Pak jednou za rok organizují celorepublikové otevřené závody pro všechny plnokontaktní styly v Mariánských Lázních,“ dodává.

ODSOUZENÍ BĚHALI VE VĚZNICI

V sobotu dne 8. dubna 2023 se v areálu Věznice Stráž pod Ralskem konal závod v běhu. Zúčastnilo se ho 68 odsouzených. Tento běh byl součástí Běhu se žlutou stužkou (Yellow Ribbon Run), který se letos koná v České republice již po osmé a má za cíl podpořit návrat lidí po výkonu trestu do společnosti.

Odsouzení běželi po menších skupinách trasu o délce 2 km. Vzhledem k omezenému prostoru se trasa skládala ze čtyř úseků po 500 metrech. Tento tzv. virtuální běh, kdy odsouzení běží mimo hlavní závod na jiném místě, se ve věznici konal potřetí. Za jeho absolvování obdržel každý jako odměnu potravinový balíček

z finančních prostředků věnovaných z projektu Metanoia II, jehož hlavním cílem je pomoci odsouzeným s návratem do běžného života a je financován církví a dobrovolnými organizacemi. Z 68 odsouzených jich nakonec doběhlo do cíle 62. Vítěz každé skupiny obdržel navíc pamětní plaketu Yellow Ribbon Run.

mkr

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA OPĚT NA IDET

Vězeňská služba se letos účastnila mezinárodního veletrhu obranné a bezpečnostní techniky IDET, ISET, PYROS, který letos slaví 30 let od svého prvního ročníku. Veletrh je významnou přehlídkou obranných a bezpečnostních technologií ve střední Evropě se silnou mezinárodní účastí vystavovatelů a odborných návštěvníků. Vězeňská služba ČR se na veletrhu představila statickou prezentací a třemi dynamickými ukázkami.

Stánek a vozový park vozidel s typickými fialovými pruhy návštěvníci rozhodně neminuli. Vězeňská služba předvedla jednak eskortní autobus, který v návštěvnících vždy budí respekt i zvědavost, ale také několik dalších menších eskortních aut. Součástí statické expozice byly tradičně nepovolené předměty zabavené vězňům, donucovací prostředky, se kterými příslušníci pracují a další zajímavosti, které jsou k vidění pouze za zdmi a ostnatými dráty českých věznic. Součástí statické prezentace byl také personální stánek pro nábor nových zaměstnanců a stánek s výrobky ze Střediska hospodářské činnosti, které vyrábějí odsouzení.

